

Radnici u vinogradu Gospodnjem

Franjevaci u svijetu i Domovini

Fra Jurica Hrgović, Washington
– student klasičnih jezika

Susret s fratrom uvijek će te ispuniti nečim posebnim, jer uz ono što je zajedničko svim ljudima, on u sebi ima nešto što ga čini jedinstvenim. Lik franjevca kojega možeš susresti širom svijeta obilježava prije svega jednostavnost i vedrina. Ta predanost Bogu, uz koju se veže i prisnost sa čovjekom, oblikovala je mišljenje čovjeka o franjevcu kojega zaista na raznim meridijanima i paralelama ljudi doživljavaju kao živoga svjedoka ljepote života s Bogom.

Već osam stoljeća vidljiv je trag koji širom svijeta ostavljaju manja braća. Ovi jednostavni sljedbenici asiškog siromaška prolaze ovim svijetom i darivaju svoj život Bogu i čovjeku slijedeći stope Kristove. A sve je počelo još početkom 13. stoljeća, kada je Bog zapalio plamen ljubavi u srcu jednog mladića. Ime mu je bilo Franjo. Odrastao je u bogatoj trgovačkoj obitelji i trebao biti nasljednik koji će voditi uspješan obiteljski posao u trgovini odjećom. Umjesto toga, nakon dubokih unutarnjih borbi, odvažio se na drugačiji životni put. Iako je imao mogućnost odabrati najsjajniju odjeću iz skladišta koja su mu pripadala, u ruke uzima samo ogrtač od najskromnijeg platna kojega veže komadom konopa. Pred osiguranom i naočigled svijetlom budućnošću odlučuje se na način života u potpunosti prepušten Božjoj providnosti. Neshvaćen i odbačen

od vlastite obitelji, rodbine i prijatelja kreće u avanturu života s Bogom. Ljudski gledano promašen život, ali povijest je pokazala da je njegov, u ljudskim očima, krivi put, ipak bio ispravan jer se prepustio Duhu Božjemu. U Franjino vrijeme mnogi su mladići slično pokušavali, jer ih tadašnji životni stil nije ispunjavao, ostavljao ih je praznim. Nažalost, svi ti pokušaji bili su uglavnom neuspješni. Njihovi začetnici su nakon početnog zanosa ostali razočarani i usamljeni, a neki su čak postali i heretici. Što li je to bilo posebno u Franjinom životu da je za sobom privukao i privlačio toliko mnoštvo ljudi željnih nečega novoga? Možda rješenje leži u jednostavnom predanju Bogu i njegovoj Crkvi. Osnovna oznaka Franjinog i franjevačkog života je tako jednostavno uočljiva. Franjo je sav svoj program sazeo u kratkom Pravilu kojemu je u temelju poziv na

življenje Evandjelja u zajedništvu s Crkvom. Dakle, nadahnut Duchom Svetim postavio je siguran temelj budućnosti svoga reda: zapisanu Božju Riječ koja ima snagu da svaku generaciju ljudi uputi ispravnim putem na njihovim životnim križanjima te i vez s Crkvom, zajednicom braće i sestara koja na čelu s papom želi ostvariti bolji i pravedniji svijet već ovdje na zemlji – ili da se izrazimo Isusovim riječima, želi stvarati ozračje Kraljevstva Božjeg.

Franjevci u svijetu

Franjevačka obitelj veoma je raznolika. Danas u svijetu postoje tri franjevačka reda. U prvi red ubrajaju se franjevci (OFM), fra-

njevci konventualci (OFM Conv) i franjevci kapucini (OFM Cap). Drugi franjevački red čine sestre klarise. One nose ime po djevojci Klari koja je ponesena Franjinim oduševljenjem, svoj život također željela posvetiti Bogu. Sestre sv. Klare do dana današnjega žive u potpunoj predanosti Bogu. Odabrale su zatvorenost od svijeta i trajnu upućenost na Boga. Život im je ispunjen molitvom i radom. Osobitu raznolikost pruža nam Treći red sv. Franje. On obuhvaća mnoštvo ljudi koji su zavoljeli sv. Franju i koji nastoje da se njegov duh prepozna je u njihovom življenju. Iako se unutar ovog ogranka franjevačke obitelji nalaze svećenici i re-

Idite po svem svijetu i propovijedajte Radosnu vijest svakom stvorenu.

dovnička braća (TOR), ipak je najveći broj članova trećeg franjevačkog reda laičkog staleža. Ne zaboravimo također na mnoge svećenike i članove drugih redovničkih zajednica koji uz pripadnost vlastitoj zajednici, pristupaju i trećem franjevačkom redu (bl. Alojzije Stepinac). Mnogi oblici redovničkog života poput raznih kongregacija i instituta razvili su se na temelju franjevačke karizme. Osobito je prepoznatljiva oduševljenost sv. Franjom kod mladih koji se formiraju u franjevačku mladež, a

lik sv. Franje je veoma blizak i djeci, pa se možemo nadati da će u budućnosti neki pojedinačni pokušaji uroditi boljom povezanošću i takvih zajednica.

Prethodni odlomak pokazuje nam bogatstvo koje predstavlja Franjevački red unutar Katoličke crkve. Zbog ograničenog opsega ovog članka u nekoliko ću riječi predstaviti samo prvi i najbrojniji dio prvog franjevačkog reda. Središte Reda je u Rimu i na čelu mu je generalni ministar. Još je sv. Franjo odabrao ime „ministar“ u njegovom doslovnom

*Kako je lijepo kao
braća zajedno živjeti*

smislu (grč. poslužitelj). Dakle, generalni ministar Reda Manje braće vodi brigu o Redu, a u tome mu pomaže generalni vikar Reda, koji je njegov zamjenik, i savjet ili definatorij koji čine skupina braće odabranih kao predstavnici Regionalnih konferencija Reda. Broj generalnih definatora je 9 i predstavljaju sljedeća područja: Afrika i Srednji Istok, Azija i Oceanija, Anglofonske zemlje, Centralna Europa, Španjolska, Italija, slavenske zemlje, Južna Amerika. Inače, franjevački red je prisutan u 110 zemalja i organiziran u provincije (103), autonomne kustodije (8), zavisne kustodije (14), fondacije (20), federacije (1). Red danas broji 14 724 franjevaca (OFM) i ima 2288 samostana. Među biskupima je 106 franjevaca, a iz ovog reda je i 6 kardinala.¹

Iako je kao čovjek plod kombinacije vlastitih osobina i kulturnih obilježja kraja u kojem je nikao – susret s fratrom uvijek će te ispuniti nečim posebnim – jer uz ono što je zajedničko svim ljudima – on u sebi ima nešto što ga čini jedinstvenim. Lik franjevca kojega možeš susresti širom svijeta obilježava prije svega jednostavnost i vedrina. Ta predanost Bogu, uz koju se veže i prisnost s čovjekom, oblikovala je mišljenje čovjeka o franjevcu kojega zaista na raznim meridijanima i paralelama ljudi doživljavaju kao živoga svjedoka ljepote života s Bogom. Franjevački samostani i crkve oaze su mira u koje vjernici rado navra-

te na susret s Bogom i sa samim sobom. Ova mjesta im pomažu da barem na trenutak iziđu iz užurbane svakodnevnice i u molitvi pronađu ohrabrenje za svoje buduće životne zadaće. I rado se susretnu s fratrom koji im u sakramentu sv. ispovijedi pomaže olakšati dušu, a u slavlju sv. mise otvara im prostor za susret sa Svevišnjim. I mali neobavezni razgovori prigode su za produbljivanje vlastitog vjerskog iskustva jer franjevac je čovjek molitve otvoren djelovanju Duha Božjega. Brojne franjevačke crkve također su poznata svetišta u koje vjernici rado hodočaste, u njima crpe snagu za svoj život i u njih se ponovno vraćaju. Tu je prije svega riječ o marijanskim svetištima, ali ima i onih gdje se štiju poznati kršćanski sveci. Osim toga, franjevci unutar Katoličke crkve imaju jednu posebnu ulogu. Oni su, naime, stoljećima i čuvari katoličkih svetišta u Svetoj Zemlji. Nad mjestima koje je svojim boravkom posvetio Isus uzdižu se veličanstvene bazilike i uz njih samostani manje braće koji otvorena srca primaju rijeke hodočasnika, a ujedno se brinu za male skupine katoličkih zajednica na tom turbulentnom prostoru. Daljnja karakteristika franjevačkog načina života je otvorenost za misijsku djelatnost. Veliki broj franjevaca djeluje u misijama širom svijeta gdje siju sjeme Riječi, poučavaju, pomažu potrebne i liječe bolesne. Spomenimo da je prevoditelj Biblije na kineski jezik

franjevac Gabrielle M. Allegra. Franjevačka aktivnost u svijetu često je vezana i uz pastoralni rad na župama. Više franjevaca bili su pape, mnogi su ugledni profesori, znanstvenici, liječnici (Agostino Gemelli)... Sv. Franju je krasio osobit osjećaj zahvalnosti prema Bogu za prirodu koja nas okružuje i za sklad svijeta. Sukladno tome braća po svijetu se trude oko skrbi za stvoreno, promiču vrijednosti kao što su mir, opraštanje, dijalog...

Franjevci u Provinciji Presvetog Otkupitelja

Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja jedna je od pet franjevačkih provincija unutar hrvatskog naroda. Prostire se na području koje omeđuju rijeke Neretva i Zrmanja, Jadransko more i Dinarsko gorje. U prošlosti je bila dio velike Bosanske Vikarije, a od godine 1735. samostalna je provincija. Prema novijim podacima ima 258 franjevaca i 15 samostana. Sjedište joj je u Splitu, gimnazija u Sinju, novicijat na otočiću Visovcu, a filozofsko-teološki studij u Splitu. Na čelu Provincije je provincijalni ministar, a u vođenju Provincije pomažu mu provincijski vikar i savjet ili definatorij koje ga čine šestorica braće.

Franjevci ove provincije, zbog povijesnih okolnosti, okrenuti su prvenstveno pastoralnom djelovanju. Njihova su briga 89 župa gdje su župnici, župni vikari, ispovjednici, vjeroučitelji... Jedan dio fratara zaputio se u

¹ Podaci su uzeti sa službenih stranica reda www.ofm.org

svijet za hrvatskim čovjekom koji je išao u potragu za boljom životnom egzistencijom. Tako franjevci ove zajednice djeluju među našim iseljenicima u Njemačkoj, Sloveniji, Engleskoj, SAD-u i Kanadi. Njihova uloga, kao i uloga Katoličke crkve u cjelini, od neprocjenjive je važnosti za ovaj dio našeg naroda koji je upravo zahvaljujući njima, u dalekom svijetu sačuvao svoj identitet i dostojanstvo.

Kroz svu svoju povijest, pa tako i danas, dalmatinski franjevci vode veliku brigu oko odgoja i obrazovanja, kako svojih budućih članova, tako i mnogih mladića i djevojaka iz naših obitelji. Provincija je vlasnik *Franjevačke klasične gimnazije u Sinju* koju pohađa oko 200 učenika u osam razrednih odjeljenja. Sa Splitskom-makarskom nadbiskupijom Provincija dijeli vlasništvo nad *Katoličkim bogoslovnim fakultetom*, koji je od 1999. godine dio splitskog Sveučilišta. Prije toga, franjevci su imali filozofsko-teološki studij u Makarskoj i bili područni studij Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Uz rad u svojim školama, neki franjevci-profesori predavači su i na drugim fakultetima, a česti su gosti i raznih društvenih skupova. Franjevci, ovisno o potrebama zajednice i svojim vlastitim sklonostima, idu na studij – bilo u centralno učilište reda u Rimu koje po sv. Anti nosi ime *Antonianum*, bilo u neka druga

sveučilišta u domovini, Europi ili svijetu. Nakon stečene diplome, vraćaju se u zajednicu da bi svoja znanja i iskustva prenijeli na buduće generacije učenika i studenata.

Osim toga djelovanje franjevaca ove zajednice očituje se i kroz rad *Franjevačkog instituta za kulturu mira* koje pronalazi načine za promicanje vrednota kao što su mir, opraštanje i dijalog sa

Red danas broji 14 724 franjevaca (OFM) i ima 2288 samostana. Među biskupima je 106 franjevaca, a iz ovog reda je 6 kardinala.

stvorenim. Kroz povijest našeg naroda vidljiv je veliki doprinos franjevaca. Tako su i franjevci ove Provincije uz svoje redovite svećeničke službe bili nositelji socijalnog i kulturnog života u narodu u kojem su djelovali. Spomenimo samo doprinos franjevaca hrvatskoj književnosti (fra Filip Grabovac, fra Andrija Kačić Miošić), arheologiji (fra Lujo Marun), znanosti (fra Ivan Marković, fra Ante Crnica, fra Josip Soldo).¹

Pogled u budućnost

Jedna od temeljnih odrednica našeg ljudskog bića je težnja da upoznamo smisao vlastitog života. Također želimo dati smisao našim postupcima i našem radu. Htjeli bismo znati odgovor na pitanje zašto je nešto vrijedno

našeg truda. Spoznaja da određeni način života i djelovanja ima svoju svrhu postaje izvorom snage koja nam je potrebna u poteškoćama na koje naiđemo. S druge pak strane, nejasni razlozi nerijetko doprinose manjem ili većem razočaranju i vode nas prema preispitivanju važnih životnih odluka.

Vjerujemo da je Bog za svako ljudsko biće pripremio budućnost prepunu iznenađenja, ali istovremeno i prepunu ljubavi. Na nama je da prepoznamo njegovu ljubav i da joj odgovorimo životnim predanjem. Franjo je odabrao neobičan put koji se pokazao uspješnim. O tome već svjedoče stoljeća kroz koja su prolazila i prolaze njegova braća. Za njihovim stopama, koje su marljivo slijedile svog utemeljitelja, a koji je prvi krenuo stopama Kristovim, niknulo je cvijeće dobrih djela koje uljepšava ovaj svijet. I jesu li se umorili? Vjerujem da nisu jer slijediti Krista na Franjin način kao da nadilazi tegobu životnog tereta. Franjino autentično nasljedovanje Krista i njegova otvorenost cijelome svijetu imaju snagu koja se želi utjeloviti i u novim generacijama njegove braće. Danas se mnogo priča o krizi na raznim područjima ljudskog života, a tako i o krizi redovničkog života. Ipak, sv. Franjo i njegova braća ostaju i dalje izazov odvažnim mladićima da neustrašivo svjedoče poruku Velikoga Kralja čiji su ponosni Glasnici. ❖

¹ O Franjevačkoj provinciji Presvetog Otkupitelja vidi njezine službene internet stranice: www.franjevci-split.hr